

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 17. marca 2022 - Leto XXXII, št. 11

stran 2

PRIPOVEJSTI ZA ODRASLE (V SEJNCI BOJNE)

»Nikdar si nej znau, gé boš večer spau«
stran 4

Zidarsko delo je težko delo
stran 8

Kusta repa, dugi len, fašenek je cejli den!
stran 10

PRIPOVEJSTI ZA ODRASLE (V SEJNCI BOJNE)

9. marciuša je pri Gunjarski izi v Sakalovci, stera je bila obnovljena v okviru projekta Ethosland, rejsan tak bilau kak indasvejta, da so po zimski večeraj vküpprišli sausedge, ka bi goškice lüпали ali perdje česali. Kak je povedala predsednica

Vse tiste, steri so prišli poslušat pripovedi, je pozdravila predsednica ZSM Andrea Kovács

Slovenske zveze *Andrea Kovács*, takšni prilik več skurok nega, zatok smo veseli, ka si je Pokrajinska in študijska knjižnica v Murski Soboti vözmislila Pravljične večere za odrasle, s sterimi so že večkrat bili v Porabji. Tej večeri nam nudijo dobro priliko, ka bi se goradržala naša erbija, ka bi se pravljičice pa prpovejsti, stera so pripovedjali naši predniki, nej pozabile, nej zgibile. Kak je pravla direktorica soboške knjižnice *Klaudija Šek Škafar*, oni na več fele formo sodelüvlejo s Porabjem, vsakši tretji tveden pride potujoča knjižnica, vsigdar majo kakšne raziskave (kutatás) tö, stera potistim notapokažejo Porabcom tö. Pripovedjanje pravljič je pa vejndrik najbolje popularno.

Velko sobo Gunjarske ize, v steroy so organizatorji zvün domanji lidi pozdravili goste, med njimi generalno konzulko *Metko Lajnsček*, domanjo županjo *Valerijo Rogan* pa župana občine Puconci *Lajčija Novaka*, so napunili zvoki goslina mlade glasbenice iz Prekmurja *Taje Časar*.

Pripovedjanje je začnila pravljičarka soboške knjižnice *Metka Celec*, stera se je tau paut odlau-

čila za porabsko pravlico Kak je ciganj zavca odavo, stero je dojnapišo števanovski školnik Karel Krajcar, prpovejdo ma go je Janoš Dončec iz Števanovec. Poslušalci so se fanj nasmedjali, kak je prebrisani ciganj trejn fiškališom odau zavca, dapa za

Direktorica soboške knjižnice Klaudija Šek Škafar je gučala o sodelovanji s Porabjem

obed ga je samo eden djo. Gdsta ga drudjiva dva taužila, ma je ranč te tretji tanače dau, kak se mora ponašati pred biroviyo. Za plačilo ma je ciganj obečo bükova drva, dapa njega je tö prejklüčo.

Mlada, nadarjena (tehetséges) glasbenica Taja Časar je očarala z glasom svojoga goslina

Mladi gimnazijec z Gorenjoga Senika *Mate Labric* je pripovedavo prpovejst Kak je rokau iz žunine lüknje vöpotegno, stera je dolanapisana v knjigaj Pripovedno izročilo Slovencev v Porabju.

Ana Sušec je prpovedjala o Žalostnoj kraljični, stero je krautistomi pojbi obečo, steromi se nasmeji. Pa kak je tau v pravljičaj, vsigdar zmaga (gyöz) najmenkši sin. Tretjomi sinej drva-

ra, steri je dobro srce emo pa je svojo gesti pa piti dau staromi človeki tö, te ma je pa spuno tri želja, se je pršikalo, ka se je kraljična začnila smejeti. Potistim so pa gostüvanje slüžili, stero je vejndrik 30 dni trpalo.

Prpovejst Od zakunjene kače ali dikline je prpovedjala *Vesna Radovanovič*, stera je tau pravljico sama dolaobrnila na domanji gezik. Če so prve tri pravljičice bile bola smejšne, je bila ta - bar na začetki - bole žalostna, vej je pa deklina bila zakunjena, ka so go v kačji kejp dali. Dapa pojeb, steri se je ovak nej sto ženiti, go je rejšo s tejn, ka go je za ženo vzejo pa vse tak napravo, kak ma je kača pravla, stera je na konci lejpa deklina gratala. Kak ponavadi vse pravljičice je ta tö srečen konec mejla.

Srečno se je končo té večer tö, vej je pa skor vsikši - tak pravljičarke kak poslušalci - ostano malo pa pri posanci vina pa sendvičaj, stera je pripravila Slovenska kmetija z Gorenjoga Senika, prpovejdo, se poguča-

vo. Vej je pa tau dodatni cilj takšni srečanj, ka bi se lidgé srečevali v tej težki cajtaj. Kak so težki, smo vidli po tom tö, ka v Etični hiši v Sakalavcaj so tisti večer že tö meli ženske (begunke) iz Ukrajine, stera so mogle zavolo bojne vse tam njati.

(Kejp na 1. strani: Pravljičarke in pravljičar v Gunjarski izi v Sakalovci.)

Marijana Sukič

Pod Srebrnim brejgom ...

... se žalost es pa ta prelejšva. Od bojne v Ukrajini je vse drugo nazaj potinsnjeno. Tak v tau velko nevolu, tragedijo, športniki lidam malo sreče prinesejo. Že od olipijade tadale slovenske ženske, stera na smučaj skačejo, se ne morejo dojaviti. Najbole pa dve šampionki, Urša Bogotaj pa Nika Križnar. Ka tejni dve mladi ženski delata, se je v šoprti spod Srebrnoga brejga eške nej zgodilo. Dve superšampionki sta najbaukši pajdaškinji tö, ena drugi velko volau davata. Njivi dve je rejsan lepau gledati, človek dun vüpanje dobi, ka v velkoj konkurenci pajdaštvo največ vala, se na njaga ta ne pozabi. Tö dva velkiva na dve potačaj sta že pedale na dirkaj poganjala pa sta že tö nekaj pokazala, ka Tadej Pogačar pa Primož Roglič ta v tom leti tö med najbaukšimi, če že nej najbaukšiva. Na, Pogačar je eno velko dirko, prvo v taum leti, že daubo. Tau že znauva se kaže, ka v taun leti de tö za najbaukšoga na svejti vözglášeni. Depa pomalek trbej tadale titi, vejmo, ka vse leko zmejs pride. Kak pravijo, nesreča nigdar sama od sebe ne pride ali pa eno drugo, nesreča nigdar ne počiva.

Srečo v velkoj nesreči, zaprav tragediji, so slovenski fusbalerge meli. Tisti, steri so labdo v Ukrajini brsali. Po celji avanturi, dugi do 40 vör, so vsi srečno domau prišli. Domau pa so eške nej srečno ruski turisti prišli, steri so se na slovenski brgaj smučali ali pa skrak maurdja ojdli. Zvekšoga so s flijgeri prileteli, zdaj z njim nazaj ne morejo, ka vse taše je dojpovedano. Rusoški flijgerge v EU ne smejo, k njim pa niške ne leti. Ja, biti Rus v takšoj situaciji nej dobro. Kak se tau rejši, se eške ne vej, depa nika navöke ne ostane, vse se gnauk vömuni, se leko vcejlak ovak obrne. Tau škejo lidge na protestaj pa demonstracijaj, gda svoj glas prauti bojni v Ukrajini zdigavajo. Eške slovenski premier Janša na nji vej kaj prajti. Tak je iz toga že šala vöprišla. Gda so prauti njemi pa njegovim protestejrali, so je policajge z vodau pa gasom raznok razgnali. Zdaj je vcejlak ovak, politični vri je eške nagačava, naj ja vse več lidi na demonstracije ojdli. Vejmo, tau bojne nede dojavilo, nede konca napravilo. Se pa rejsan kaže, ka takše delo, ka Putin zganja, v Evropi nikšnoga mesta nema.

Svoje mesto v omaraj, v ladaj pomalek maske najdejo. Tiste maske, stera so skur dve leti na človeki tak bile, kak bi z njimi goraso. Že na velke se guči, ka v šauli aj bi ji več nej trbelo nositi, v bautaj zato eške eden čas bi aj bile, depa tau tö več nej dugo. Problem z maskami pa se na enom drugom mestu leko vidi. Nji leko najdemo skrak poštuje, na travnikaj, na njivaj pa v vodej ranč tak. Zdaj zagnauk je plastika tista, stera nam vode vmarja. Zdaj do pa maske tau gratale. Na interneti se da videti, kak riba v masko nut zamotana plavati šké. Kakša stvar je crknola, ka se njoj je maska v gaubci zadržnola. Ja, tak je s tem: ka je za nekoga dobro gé, drugomi trno lagvo leko napravi.

Že trno dugo se nam je Srebrni brejg nika nej zglaso. Ne vejmo, je betežen ostano, se je kaj dojsvado ali pa od žalosti zavolo človekove norosti v Ukrajini gučati neške. Neka je naaupak z njim, vüpanje pa ostane, ka dun se njemi vola na baukše obrne. Leko, ka vöovadi, ka njemi je gé pa od koga si na velke brodi. Leko pa, ka zavolo protesta prauti bojni nika gučati neške. Leko ...

Miki Roš

Šola v naravi na Rogli

Učenci višjih letnikov iz Dvojezične osnovne šole Jožefa Košiča na Gornjem Seniku in DOŠ iz Števanovcev ter dijaki, ki se učijo slovenski jezik na monoštrski gimnaziji svetega Gotarda in srednji strokovni

letih te dejavnosti več ni bilo. Želimo si, da otroci smatrajo ta tabor kot nagrado za njihovo prizadevanje pri učenju slovenskega jezika ter ohranjanju kulturne dediščine. Prav zaradi tega smo med udeležence

na nadmorski višini 1.517 metrov in ima oblikovano smučišče na 100 hektarih. Za smučarje skrbi enajst vlečnic in dve 4-sedežnici. Proge so urejene, različno zahtevne in pokrite z naravnim in umetnim snegom.

Vsaka športna dejavnost je lahko nevarna, smučanje pa še posebej, in če imaš učence raznih šol, je odgovornost še večja. Naša ekipa je štela 22 učencev in 6 spremljevalcev. Bili smo nameščeni po bungalovih in v vsakem bungalovu so bili učenci, trije ali štirje, in en spremljevalec. Tudi pri smučanju smo se spremljevalci razdelili tako, da bomo v pomoč pri vsaki skupini.

Učence in dijake iz Porabja so učili smučati učitelji Šole snežnih športov Rogla. To pomeni, da je pouk smučanja potekal v slovenskem jeziku. Boris in Tomaž sta poskrbela za to, da otroci osvojijo osnove alpskega smučanja. Učenci so vztrajno, pridno in poslušno sledili navodilom učiteljev smučanja in so postali z vsako vožnjo boljši! Že drugi dan so jih razporedili v dve skupini, v eno dobre, v drugo ta boljše. Z vztrajnostjo učencev in potrpežljivostjo učiteljev smo dosegli, da so se porabski učenci in dijaki spuščali vsi po daljših progah in uživali v tem športu. Mi, spremljevalci pa smo njim pomagali tam, kjer je bilo potrebno, ko so padli, se učili uporabljati krožnike, sidro, štirisedežnico. Učitelji in spremljevalci smo bili zelo ponosni na vsakega izmed učencev in dijakov. Videti, kako se koncentrirajo, da bi razumeli nasvete smučarskega učitelja in potem vse to tudi v praksi izvedejo, je bilo vsega vredno. Program šole v naravi je ponudil udeležencem še dodatna doživetja, lahko so se spustili po sankališču Zlodejevo, za kar so potrebovali tudi večjo dozo adrenalina, razvajali so se v bazenu ter razgibali v športni dvorani.

Ob smučanju smo s pomočjo Zavoda RS za šolstvo OE Murska Sobota pripravili za učence tudi jezikovne delavnice, ki jih je izvajala višja peda-

lena Jaklitsch. Družila se je z nami v popoldanskem času. Poskušala je pridobiti vse več informacij od otrok o taboru in o njihovih načrtih.

Ministrica je pozdravila pripravo tovrstnega projekta, saj je večdnevni sproščen obisk, kjer se prepletata športna dejavnost in jezikovne delavnice prav gotovo zelo učinkovit in seveda privlačen način krepitve uporabnega znanja slovenskega jezika kot tudi navezave stikov z matico.

In moramo priznati, da smo kot organizator-

Vse učenke in vsi učenci so se naučili smučati, eni bolje, drugi slabše

goška svetovalka **Valentina Novak**. V okviru teh delavnic so osvojili osnovne pojme in pravila smučanja, si ogreli

ji tudi mi enakega mnenja. Tabor je bil izredno uspešen. Bili smo ponosni na učence in dijake, ki so bili pridni in so

Na pepelnico nas je obiskala Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu Helena Jaklitsch

glasilke in zapeli slovenske pesmi ter storili nekaj dobrega za skritega prijatelja.

V času našega tabora sta nas obiskala dva gosta. Na pustni torek se je nam pridružil predsednik Državne slovenske samouprave **Karel Holec**. Prišel je z »večernim« paketo dobrot, ki so se jih učenci zelo razveselili.

Na pepelnico pa nas je obiskala Ministrica za Slovence v zamejstvu in po svetu **dr. He-**

se lepo obnašali. Vsi so osvojili osnove smučanja in so napredovali tudi na jezikovnem področju. Vsi smo se utrujeni, a polni lepih vtisov vrnili domov. Kot organizacija bomo naredili vse, da naša zimška šola v naravi postane tradicija in se naslednje leto ponovno dobimo na Rogli. Do takrat pa »smučarski pozdrav!«

*Andrea Kovács
predsednica ZSM*

Tečaj smučanja sta vodila Boris in Tomaž

šoli Béla III., so se v organizaciji Zveze Slovencev na Madžarskem od 27. februarja do 3. marca udeležili šole v naravi na Rogli. Zveza Slovencev na Madžarskem je projekt prijavila na madžarski razpis

pritegnili mlade, ki so bili aktivni sooblikovalci in soudeleženci naših prireditev.

Zakaj v zimskem času? Slovenija ima čudovite gore, ki so primerne tudi za zimske športe. Slovenski šolski sistem

Spustili smo se po sankališču Zlodejevo

Javnega sklada Gábor Bethlen. Projekt je bil delno podprt, manjkajoča sredstva smo krili iz podpore Urada Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki smo jo prejeli za delovanje.

Glavni namen tabora je bil ponuditi učencem in dijakom, ki se učijo slovenski jezik, nekaj novega. Mladi iz Porabja so pred desetimi leti še imeli možnost udeležiti se šole v naravi v zimskem času, a v zadnjih

omogoča, da se otroci v času svojega šolanja vsaj enkrat udeležijo zimske šole v naravi. Nekaj podobnega bi želeli uvesti tudi mi za porabske učence in dijake, saj v Porabju že nekaj let ni toliko snega, da bi se dalo sankati, kaj šele smučati.

In zakaj Rogla? Ker je tri ure vožnje od nas in ima čudovite proge za smučanje, tako za začetnike kot za nadaljevalce. Rogla je eno najbolj priljubljenih smučišč v Sloveniji. Leži

PREKMURJE

Turistične nagrade

Pomurska turistična zveza (PTZ) je v kulturnom daumi v Dobrovniku organizirala 25. srečanje turističnih delavcev Pomurja. Na prireditvi so svetešnje prejkdali nagrade za preminauči dve leti. Kipec štoklje, najvišše priznanje na področju turizma v Pomurju, je za leto 2020 dobila firma Počitek-užitek, stera v Moravski Toplicaj gazdúvle s Termami Vivat. Za leto 2021 je toga priznanja nej daubo nišče, vej pa je komisija nej dobila predloga.

Kipec štoklje je zavolo službene odsotnosti direktora Metoda Graha prejkvzela Lidija Lajh iz marketinga Term Vivat. »Ta nagrada nam pomeni dosta, je priznanje, stero kaže, ka delamo dobro, ka smo na dobri pauti in mo prišli do našoga cilja - biti med najbaukšimi ponúdniki v tom tali Evropi,« je povedala Lidija Lajh. Slavnostni guč je meu nekdešnji predsednik PTZ Štefan Dravec. Spaumno je na prehojeno paut turistične zveze od ustanovitve do gnešnji dni, povedo pa je tudi, ka so turistična društva fontoški tau turizma v Pomurju.

Plakete PTZ so v leti 2020 in 2021 daubili: Boris Lebar, Turistična zveza Lendava vabi, Turistična kmetija Vrbnjak, Turistična kmetija Puhana iz Bogojine in Turizem na podeželju Tompa iz Stare ceste. Pisno zahvalo za 20 lejt delovanja so za leto 2020 daubili: Vinogradniško-sadjarško društvo Filovci, Društvo Gaj Filovci, TD Pütar Stročja vas in TD Cven, za 30 let pa TŠD Branek Branoslavci. Za preminauče leto pa so jubilejna priznanja (20 lejt) daubili: KTD Male rijtar Tešanovci, KTD Dolina, KTD Vaneča, TD Stara Cesta, Turistično-kulturno-športno društvo Ivanovci in Zveza kulturnih društev občine Puconci.

Silva Eöry

Jelica Žalig Grce - Prekmurka, stera žive na Gorenjskom

»NIKDAR SI NEJ ZNAU, GÉ BOŠ VEČER SPAU«

Njeno sestro Lelo v Porabji dobro poznate, vej pa že duga leta pomaga seniškim folkloristom, zatau sam Jelico Žalig Grce prvo pitala, če se je tudi ona spravljala s folkloro. »Ja, tudi ges sam plesala, gda sam odila v osnovno šaulo, vej pa je moj oča Boris vodo tudi tau folkloro skupino. Te pa se je tak zgaudio,

Jelica Žalig Grce v njeni mladi lejtaj

ka je ena plesalka ostala brez plesalca in njoj je on dau mojoga plesalca. Tau sam njemi tak zamerila, ka sam nej stela več titi na vaje ali sploj k folklori bliži. Sam pa duga leta, te že sledkar, gda sam odila na soboško gimnazijo, vodila prireditve v okviri folkloroga festivala,« je prva raztolmačila sogovornica, stera pravi, ka ma vseeno rada folkloro pa ške gnesden zna zaplesati šamrjanko in druge prekmurske plesse: »Fajn se mi vidi, ka sestra Lela in njena čerka Martina negivleta tau tadale in pelata držinsko tradicijo naprej.« Spomini na mladost so ovak trnok lepi, vej pa so bili tau cajti, gda so kak deca dosta cajta preživeli zvüna, sploj v böltinskom parki: »Po šauli smo napravili domačo nalogo, te pa smo šli vö in smo na lufti ostali do večera, do kmice. Stariške so se te nej tak bojali za nas, kak je tau gnesden.« Istina gé, ka so marsikaj znali tudi naštimati. Po tistom, ka so po televiziji gledali skijarske skoke (siúgrás), so šli s pajdaši skakat doj z garažne

streje in te si je strla rokau. »Vleti nam je znalo gda biti malo tudi dugi cajt, pa smo se te šli kaupat v kakšo jezero ali kamešnico (bányató), vej pa je nej bilau telko penez, ka bi šli večkrat v Soboto na bazen ali pa sploj v kakše toplice, tau je te rejsan biu pravi svetek,« je ške povedala Jelica Žalig Grce, stera je z držino odila tudi na piknike na Bukovniško jezero, gé se je oča, steri je delo v fabriki Mura, dobivo s svojimi sodelavci. Večkrat so z držino šli tudi na mordje: »Gda smo meli rdečoga fiata se je eno leto zgaudio, ka se nam je na pauti, v Zagrebi, pokvaro avto. Crknolo je vse, ka je leko crknolo, ali tau je te nej biu nikši problem. Sparkerali smo se na dvauri pri enom avtomehaniiki. Njegva žena nam

je küjala, z njihovo deco smo se špilali pa noreli, mehanik pa moj oča pa sta avto popravljala. Brodim, ka smo tam ostali kakše tri dni, pa smo te komaj prauti mordji dale šli.« Držina Žalig je prva živele v stanovanskom bloki v Odrancaj, po tistom pa v Böltincaj, gé pa so te začnili zidati ram: »Z mojo dobro pajdašico Renato sva pravle, ka bi bilau lepau, če bi bile sausedici in te smo rejsan rama enoga pauleg drugoga začnili zidati. Gda sam odila v peti razred, smo ga začnili zidati, zgotovili pa te, gda sam odila v prvi letnik gimnazije. Te je tak bilau, ka smo ob pomauči žlate, sausedov in pajdašov ram v glavnom zidali sami, pa je tau malo duže trpelo.« Dosta zanimivoga se je godilo tudi na böltinski šauli, gé je njena mati Slavica bila leranca: »Malo me je tudi včila, pa hvala baugi nej dugo, vej pa sam je nej stela baugati. Ona je včila razredni pouk, samo te je neka mogla nadomeščati in me je v 5. razredi včila zemljepis. Gda sva prišle domau, sam dobila

okauli vüj, vej pa je pravla, ka bi ges mogla biti drugim vzor, nej pa ka nagajam (sem lagva) pri pouki.«

Mama je že mlada zbetežala in je na žalost mrla, gda je bila stara komaj 45 let. Jelica je v tistom cajti že študerala novinarstvo v Ljubljani: »Prva sam brodila, ka bi študerala slovenski jezik, ali

Jelica Žalig Grce rada de v bregi. Pred leti je šla tudi na prauško po znani Jakobovi pauti

zatau, ka se je moja najbaukša pajdašica vpisala na novinarstvo, sam se tudi ges. Tau je nej bila moja najbolje čedna odločitev, vej pa me je slovenščina bole zanimala kak novinarstvo.« Na fakulteti je spoznala moža Boruta. Po tistom, ka njoj je on pomagao raztolmačiti, o čem dé pri predmeti komunikologija, je med njima preskočila iskrica in gratala sta par: »In tak sam se te ges oženila z Gorenjcom. Če bi tau što prva pravo, ka de tak, bi se fejst nasmejala.« Istina gé, ka je Borut nej čistokrvni Gorenjec, vej pa je njegov oča Rovat, doma z otoka Rab, z vesnice Barbat: »Trnok sam se bojala, ka mo zdaj mogla furt ta na dopust oditi, vej pa ma maužov oča tam svoj rojstni ram. Zdaj je istina tak, pa ne vem, če bi stela kaj vöminiti. Navadiš se, pajdaše dobiš, nevolja je edino ta, ka je furt več turistov.« Jerica Žalig Grce je mela štipendijo od PTT-ja. Tau je bila državna pošarska firma v nekdešnji Jugoslaviji, pri steroj bi mogla pomagati firmine novine delati. Zatau ka je po zgotovlenom štu-

diji prvo dete (čerko Evo) čakala, jo je tau delo nej počakalo in tak je svojo službeno paut začnila kak dokumentalistka in knjižničarka v firmi Almira. Po tistom je ške večkrat vöminila službo, vmejs je bila tudi samozaposlena, zdaj pa vüpa, ka de se penzije včakala na Zbornici zdravstvene in babiške nege Slovenije, gé dela

kak lektorica, dokumentalistka in arhivistka. Dosta zanimivoga bi leko ške napisala, ka vse je doživela na različnih delovnih mestih ali rajši napišem ške par rečji o tom, kak je bilau te, gda se je pred leti vküper z mlajšo čerko Mojco napautila na Jakobovo pot ali El Camino de Santiago, kak je skupno ime za več romarskih poti, stere pelajo do svetišča svetoga Jakoba v španskom kraji Santiago de Compostela. »Pre-

odile sve več kak 800 kilometrov, tisto najdukušo paut, stera se začne v Franciji. Zanimiva paut je bila, pa dosta zanimivih lidi sam spoznala,« je povedala sogovornica in raztolmačila, ka je na tau prauško šla zavolo toga, »ka mi je tau biu izziv. Zanimalo me je, če sam sposobna tri kedne vsakši den preoditi najmenje 20 in največ 40 kilometrov nindri na tihinskom, v drugom rosagi. Nikdar si nej znau, gé boš večer spau. Nej si znau, če de te prau dež ali de te segrejavalo močno sunce.« Pitam jo, če bi ške gnauk šla na tau prauško, pa pravi ka ja, samo po drugi pauti, stera pela ob obali (tengerpart) Atlantika. »Ta paut je malo kračiša, ma pa malo več bregov, tak ka deš gor doj, gor doj,« je na konci ške cujdala Jelica Žalig Grce.

(Kejp na 1. strani: S sestro Lelo in dvema pajdašicama je Jelica (prva z leve strani) lani vandriovala na Jezerskom.)

Silva Eöry

Kejpi: osebni arhiv Jelice Žalig Grce

Oglarge in cimermange

Gnesneden se več samo megljeno spominamo na oglare (szénégetők), šteri so inda svejta na veuko rédili vaugeldje po slovenski lesaj, ka bi si tak malo več penez zaslužili. Ta meštrija je bila trnok povezana z železarami in kovačami, njena slovenska središča so bila kauli gorenjskoga Bohinja, štajerskoga Pohorja pa Kozjaka in na ništerni dolenski bregaj. Oglarge so svoje »kope« (szénégető boksa) postavili na ravni čistina v lesaj, tam so si zdignili svoje kamre za vaugeldje in kolibe. V té mali leseni ramaj so med delom živeli, pokriti so bili z borovov skaurdjov.

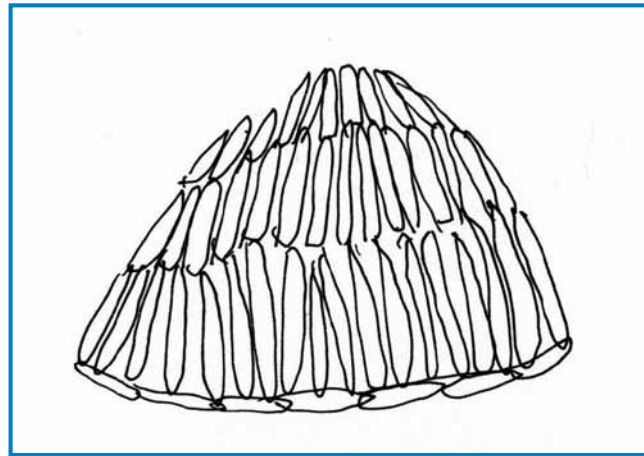
Zveksoga je tak bilau, ka je gazda od gauške za delo gorvzeu oglara, zgaudio pa se je takšo tó, ka je oglar sam küpo drva v lesej in sebi »sküjo« vaugeldje. Nika zmejs je bilau delo »naspol«, gda je gazda dau drva, oglar pa je napravo kopo in sküjo vaugeldje. Toga je sledik audo, peneze pa sta si raztalala pau-pau.

Edno kopo sta dva oglara postavila v deset dnevaj, za tau sta nücala drva in kujše vejke, duge do ednoga mejtera. Kopa je bila šurka 5-6 mejterov, v njau so oglarge drva (od 10 do 40 kubikov) naložili okauli trej drogauv. Na vrnjom tali so napravili »glavau«, kauli njé položili borove vejke, na njau pa ličili zemlau. Kopa je leko bila visika pet mejterov, na njej sredi pa so oglarge njali edno lükno, štera je segnila čistak doj do zemlé.

Küjanje vaugeldja so začnili tak, ka so vrkaj na kopi, pri lükni zakürili odjen. Gda je začno fanj goreti, so ga porünil i v lükno in na njega nalagali nauvo kürdjenjé tačas, ka je biu cejli »raur« puni in goreči. Po tistom so lükno nutzateknili z zemlauv, ka bi odjen v cejlorauri vogasno.

Tak je znautra gratala žerdjativa od vrkaj do spodik. Ta pa je ranč tak nücala luft, zatok so oglarge na kopi naredili en par

lükenj, ka bi drva eške dale žarela. Gda je cejli lejs v kopi dojzgoro, so oglarge nutličili nauva drva. Tau delo se je ponavla lo dobri 14 dni, tačas, ka je nej bilau cejlo vaugeldje küjano.

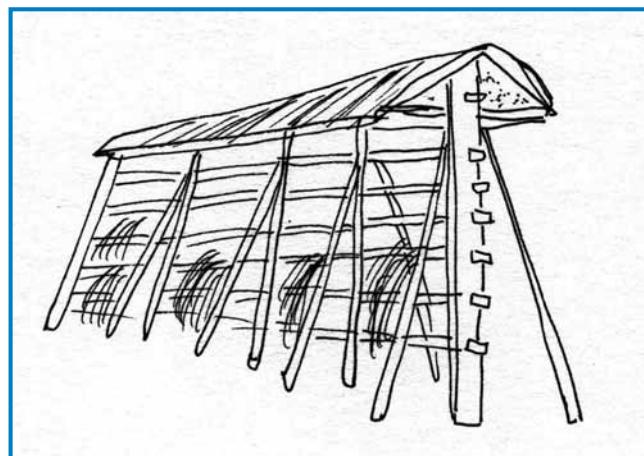

Küj drv za vaugeldje žgati (»oglarška kopa«) - vaugeldje so vertinje nücale v pejlaj tó

Delo oglarov je bilau dostakrat nevarno tó. Eške posaba, gda so z dugim drogaum dregali v lükno na kopi, ka bi odjen znautra nej začno goreti s pla-

ležej pelali.

Meštrija oglarov je na nikoj prišla že pred dobrimi stau lejtami, nikdar pa venak ne preminé stara meštrija tesarov

»Kozolec« je lesena zidina, štera je na bejdvej stranaj oprejta, ka bi v njej senau posenilo - 80 procentov od nji stogi v Sloveniji

menom. Zgaudio se je, ka se je oglar pri tom deli zavrtelo v glavej in je spadno v žarečo vaugeldje. Takšoga ipa so od njega ostale samo črne čonte. Oglarge so med küjanjom vaugeldja cejli čas živeli v svoji kolibaj, štere so od znautra vövidle kak šatori. Meli so prausne poste, v ednom kotej pa so na gniški gesti küjali. Dostakrat so geli žgonke, pili pa kafej z gečmena.

Gda se je vaugeldje sladilo, so ga vözmejrili s »žergeljni«, šteri so bili veuki kak 3-4 žitni mertüki. Za vsakšo takšo posaudo

ali cimermanov. Tau delo je bilau in je povezano z zidanjem ramov, gospodarski zidin in mostauv, o nji pišejo že v dokumentaj s središnjoga vöka. Cimermange so meli svoje ceje, njini simbol je bila tesarska topača.

Inda svejta je biu vsakši slovenski paver malo tesar, vej si je pa mogo dosta vse sam stesati. Napravo je strejo nad svojim ramom ali pa na priliko popravo svoja kaula ali ništerne tale mlina. Bili pa so takši »ezermešterge« tó, šteri so si leko s cimermanskim delom

v vesi ali krajini malo več penez zaslužili. Tau pa zatok, ka je vsikši paver nej znau dobro nücati tesarske škéri. Če je bila edna streja malo vekša ali mejla malo žmetnejšo leseno konstrukcijo, je nej mogla zrasti brezi cimermanskoga znanja. Cerkevne zvonike pa so znali narediti samo najvekši majstri. V indašnji časaj so se mogli tesarge na vsefelé razmiti: grédi in trame je trbólo ovak povezati, če je šlau za stené cimpranoga rama, in ovak, če za mosté ali kozolce (szénaszárító). Majstri so mogli nücati posabne tesarske zveze, ka bi streja vödržala pod žmetnim snejgom ali pa gda vöter sploj fudi. Cimermange so mogli djenau znati, kakši je lejs, kakša je njegva struktura. Njino glavno delo je bilau tesanje vözožaganoga lesa, tak so dobili grédi in trame. Po tistom je prišlo vküppostavljanje lesene konstrukcije v vsefelé zidine. Inda svejta, gda so strejo rédili, so lejs oprvim stesali, te pa strejo nakli cejlak vküpsklali. Potom toga so go čistak vrazmopobrali, elemente ejkstra gorodnesli na zidino in je tam na konci znauvič vküppostavili.

Glavne tesarove škéri so bile vsefelé topače. Té so mele na Slovenskom več imen (na priliko »plenkača«, »cimerrarka« ali »malarin«), tau svedoči, ka so bili cimermanski majstri na Slovenskom doma v vsej zgodovinski cajtaj.

Najvekši »spomeniki« tesarskoga dela so venak »kozolci« (na šteraj majo šegau sišiti senau), eške posaba pa njine duplanske variante, »toplarge«. Tau pa nej samo zavolo njine statične in tehnične konstrukcije, liki zatok tó, ka so - zvün svoje hasnovitnosti - lejpi ranč tak.

Lépotá pa nam ne pomaga dosta, če smo lačni. Zatok ne pravijo zaman dolenski pavri: »Kozolec je najlepši, gda je puni!«

*-dm-
ilustraciji:
Marija Kozar*

ŽELEZNA ŽUPANIJA

20 let star je Narodni park Örség

8. marca, na den žena, je praznoval 20. obletnico Narodni park Örség. V slavnostnom guči se je taprajlo, ka leta 1978 je v Örségu nastala na Madžarskem najvekša zaščitená krajina s svojo 38 gezero hektarsko površino, stera je podlago dala 25 let kasneje za ustavovitev Narodnoga parka Örség.

Za spoznavanje pa predstavitev narave direktorat narodnega parka štirikrat telko ustanovma, kak gda so začnili. Letno gordržanje tej ustanov je 800 milijaunov forintov. Gnesden že trikrat telko obiskovalcov pride kak prva lejta, gda so se odprla vrata narodnoga praka, letno 70 tisoč. V prejšnji dvajsti lejtaj se je 20 taši stavb zozidalo, stere tistim turistom, pohodnikom ponidijo možnost, steri aktivno škejo spoznavati naravo.

Narodni park Örség ma dva obiskovalna centra, eno šolo v naravi, pet taši mejst, gde se narava predstavi, 21 gozdni učni poti pa edno stavbo s 50 prenočišči. Omenili so tau tó na proslavi, ka Narodni park Örség je samo z domanjimi lidami, steri tü živejo, leko biu uspešen. Več taši projektov je bilau, gde so sodelovali z domanjimi. Eden taši projekt je biu, gda so 100 krav vödali pavrom, steri so je tadale krmili. Zanimiv program je biu regeneriranje medžimurskega konja, taumi hvala zdaj 217 čistokrvni medžimurski konjov je na seznamu.

V dvajsti lejtaj so 4,5 milijarde forintov vrednosti investirali v Narodnom parki, cilj vsej investicij je biu, aj narodni park vse tiste vrednote - kak naravne tak druge - stere so značilne za Örség, ohrani.

Depa tau se zato mora prajti, ka škoda, ka narodni park nejma tak ime, ka Örség-Porabje. Vej pa večina tistoga, ka je zaščiteno v narodnem parku, se pri nas v Porabji najde. Porabje je sploj nej Örség, če rejsan cujšli narodnomi parki, steri se samo Örség zové.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Pahor je obiskal Ciper

Slovenski predsednik Borut Pahor je bil na svojem prvem uradnem obisku na Cipru, kamor je ob 30. obletnici vzpostavitve diplomatskih odnosov med državama prispel na povabilo ciprskega predsednika Nikosa Anastasiadesa. Osrednja tema pogovorov so bile poleg poglobitve prijateljskih odnosov med državama tudi aktualne mednarodne teme, kot so razmere v Ukrajini, sodelovanje znotraj EU, podnebna kriza, migracije in energetska varnost. Anastasiades je dejal, da obisk poteka v tragičnem času zaradi vojne v Ukrajini, ki ima globalne posledice. Ob tem je izrazil solidarnost Cipra z Ukrajino. Tudi Pahor je poudaril, da sta oba ostro obsodila rusko invazijo. Dodal je, da Slovenija Ukrajini nudi humanitarno in vojaško pomoč in da je pomembno doseči prekinitve ognja, da bi se lahko pogajali o mirni rešitvi. Pahor se je sestel tudi s predsednico ciprskega parlamenta Anito Demetriu in obiskal mesto Limassol na jugu države.

Evropski parlament podprl Petroviča

Evropski parlament je podprl imenovanje Jorga Kristijana Petroviča za slovenskega člana Evropskega računskega sodišča. Petrovič, ki je trenutno član in prvi namestnik predsednika slovenskega računskega sodišča, bo na položaju zamenjal Sama Jereba, katerega mandat poteče 6. maja. Evropski parlament je kandiduro slovenskega kandidata Jorga Kristijana Petroviča podprl s 487 glasovi za, 196 glasovi proti in 11 vzdržanimi glasovi. Petrovič je v predstavitvi na odboru Evropskega parlamenta izpostavil, da ni bil nikoli član nobene politične stranke in da se je večino poklicne poti ukvarjal z revizijami javne porabe v Sloveniji, zadnjih devet let na položaju člana senata slovenskega računskega sodišča, pred tem pa devet let kot vrhovni državni revizor.

Glasba nas bogati, povezuje, združuje in se oglašča čisto povsod ...

MADŽARSKI, HRVAŠKI IN SLOVENSKI GLASBENIKI SKOZI ČAS IN PROSTOR (11)

Slovenija, 4 in Vöra bije /Ura bije

»Vöra bije, sonce mi zahaja, gda se dragi v Ameriko odpravla.«

Naslovnica cedejke, Ljubljana, ZKP RTV Slovenija, 2021

Tole je le prva od sedmih sicer le dvovrstičnic znane ljudske pesmi iz Žižkov v severovzhodni Sloveniji, na neke vrste tromeji med Hrvaško, Madžarsko in Slovenijo. Žižki so prekmurska vas v občini Črenšovci, v osrednjem delu Dolinskega, razdeljenega na dva dela: gornji in dolnji del. Od bližnje Lendave so Žižki oddaljeni približno 10 km, od malce oddaljene Murske Sobotice pa dobrih 20 km. Poimenovanje Žižkov datira v 17. stol. in je povzeto po kar osmih družinskih »poglarjih« z imenom Sisek (Žižek).

Ljudsko pesem *Vöra bije/Ura bije* je doslej priredilo kar več avtorjev, skladateljev in ansamblov: Radovan Gobec (1909-1995), Uroš Krek (1922-2008), ženska vokalna skupina (11), *Cantilena* iz Podlehnik (um. vodja Jakob Feguš), Lojze Krajncan (r. 1961) idr. V enem od svojih del (*Rapsodični ples* za simfonični orkester, 1959) je Uroš Krek segel v motiviki v okviru spoznavnih folklornih značilnosti naše nekdanje in širše domovine po ritmiki, melodiki in harmoniji srbsko *panonskega* značaja, ki mu je bila takrat v ušesih. Delo je avtor iz prvotne violin-sko klavirske zasnove razširil

in instrumentalno za veliki orkester. Tudi Prekmurje je ravnno zaradi spleta zgodovinskih okoliščin v glasbi zapustilo izjemne večkulturne sledi in širina prekmurskih ravnice

orgle (v Puconcih od 1856 → dvomanualne pnevmatične orgle) »... najbolj mili glas, ki oddajajo tipično panonski melos ...« (v: Balažič E., *Glasba v evangeličanski cerkvi*,

pis slovenske ljudske pesmi, to je vsem poznana *Marko skače* (Ljudska iz Beltincev). Nadaljuje s pretresljivo balado *Bija je, bija fantičec mlad* (Ljudska z Gornje Bistrice) pa ljubezenskimi in svatbenimi pesmimi: *Trgaj mi rožice* (Ljudska z Gornjega Senika v Porabju) in *Gostivanje se služi* (Ljudska iz Beltincev), sledi najbolj znana pesem, ki poje o prekmurskih izseljencih *Vöra bije, sonce mi zahaja, gda se dragi v Ameriko odpravla* (Ljudska iz Žižkov in po kateri ima plošča tudi naslov). Prekmurske in porabske pesmi najdejo tok sodobnega časa s poezijo F. Lainščka: *Kako je ljubezno ime, Sled spomina in Vem, da te mikam*. Proti koncu je na vrsti še delček sodobne glasbe z izjemno živim napevom *Zrejšlo je žito* (prekmurska ljudska) in za zaključek uglasbitev še ene Lainščkove pesmi z naslovom *Fkeradni me*. L. Krajncan vsem pesmim odvzame pridih starikavosti, povsem pa ohrani napeve v prepoznavnosti, ki pritičejo prekmurski ljudski glasbi. Tako postaja v svetu mladih ljudi spet živo muziciranje aktualna in privlačna glasbena dediščina.

Ljubljana-Murska Sobota: *Evngeličanska cerkev v Sloveniji*, 2014, str. 17).

Vöra bije/Ura bije, RTV Slovenija, 2021; notni fragment, začetek pesmi

manih prekmurskih književnikov. Živost življenja še drugih, s prekmursko ravnico povezanih vsebin, v besedilih, melodičnih, ritmičnih in značajskih pestrosti napevov ponujajo veliko domišljijjskih izzivov in spodbud k nadgradnji ter osmišljanju pesmi v današnji miselni in doživljajski svet. Še več, npr. mag. Evgen Balažič, dolgoletni, čez 30 let, evangeličanski duhovnik v Puconcih, ugotavlja, da imajo celo stare

Na cedejki, ki je l. 2021 izšla pri ZKP RTV Slovenija, je deset ljudskih pesmi iz Prekmurja in skladbe na poezijo Ferija Lainščka (r. 1959). Za mladinski zbor in orkester jih je priredil, izvedel in posnel Lojze Krajncan. Predhodno izhaja ta repertoar iz transkripcij pomurskih in porabskih ljudskih pesmi iz pesmarice *Pesem slovenske dežele*.

L. 1975 jo je pripravila etnologinja dr. Zmaga Kumer (1924-2008) iz *Glasbenonarodpisnega inštituta ZRC SAZU*. Aranžer, prireditelj L. Krajncan pa je ustvaril popolnoma nov, svež, mladostno iskriv in izrazno pronicljiv, a še vedno zelo prekmurski glasbeni svet s partiturami za mladinski zbor in simfonični orkester. Deset skladb je vpel v glasbeno zgodbo. Začne se s pesmijo, ki v dediščini pomeni prvi zvočni za-

Tako in drugače je zdaj hrvaška, madžarska in slovenska glasba na dokaj enovitem (geografskem) prostoru, ne pa v okviru državnih in nacionalnih meja in v različnih časovnih obdobjih, za različne zasedbe: od (izvirne) ljudske glasbe pa vse do najrazličnejših priredb in instrumentacij, zveni dokaj enotno: *panonsko*. Inspirira jo neke vrste neskončna ravnica. Tudi glasbenim izzvenom, odsevom in odzvenom je dala enotna in enovita (panonska) ravnica določeno specifiko. (*Prihodnjič in zadnjič: Hrvaška 3 in 50 let festivala VARAŽDINSKI BAROČNI VEČERI*)

Franc Križnar

Električni autonge: svejkla bodaučnost?

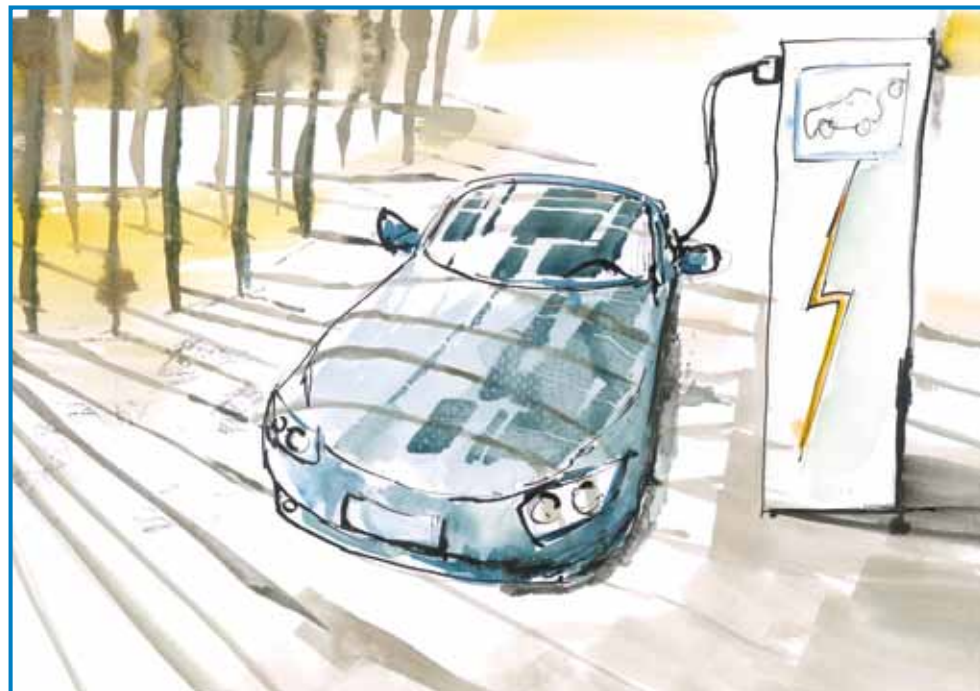
Dugo se že guči od toga, ka v autonaj več nedo nūcali tradicionalne bencinske in dizelske motore. Moglo se pa je zgauditi dosta škandalov, prva kak se je začnila politika tō spravlati s tejm pitanjom. Oprvim so ništerne nemške automobilske firme dojbuknile, ka so čalivale na merkarnarski dizelski testaj, te pa se je o drūgi fabrikaj tō vōpokazalo, ka so vsefelé trike napravile, ka bi »polepšale« svoje numere.

Té firme se branijo, ka so samo tak leko nutdržale – vsikdar bole sigurne – regule, in ka se jim je samo tak eške splačalo delati. Če rejsan so prva tō trnok dosta terdjali od automobilski fabrik, najnovejši evropski plan z imenom »Fit for 55« želej eške več: do leta 2030 aj bi v Uniji za 55 procentov menje čemerasti plinov (gázok) v luft spiščavali. Tau so si pa ranč tak v glavau vzeli, ka za petnajset lejt več niške nede smo bencinske ali dizelske motore réditi.

Če rejsan je lejpa miseu, ka bi več nej nūcali zamazane motore, liki samo električne, donk geste en par problemov. Ništerni od nji so povezani s tehnologijov pa infrastrukturov, in se zveksoga leko rejšijo z več penezami. Tū brodimo na nisko numero mejst za električno punjenjé, visiko cejno nauvi takši punjačov ali na tau, kak žmetno je naréditi potrebne akumulatore.

Zvün vsega toga pa gestejo takši problemi tō, štere automobilske fabrike samé ne morejo rejšiti. Trbej na priliko vōnajti, kak bi leko električni autonge cejlak zeléni gratali. Če za petnajset lejt eške itak takša elektrika pride v njine akumulatore, štero napravijo v elektrarnaj na kuln, ne moremo gučati o čistoj tehnologiji. Evropska unija je oprejto vōpōvōdala, ka želej meti električne autone na svoji poštijaj. S tejm pa fabrikam dava na znanje, aj ranč ne iškejo drūge

alternativne tehnologije. Istina je, ka je v gnešnjom cajti tau najbolje obetavna paut do zelénoga pelanja, donk pa ne znamenūje, ka je tau edina rešitev. Dosta se na priliko guči o hidrogenski motoraj,

Za gnauk z električnimi autonami leko najbolje skrb mámo na naturo – ž njimi pa je povezani en par žmetni pitanj

za štere pa bi trbōlo hidrogen ranč tak brezi fosilne energije narediti.

Ne pozabimo: bencinske in dizelske motore de tō trbōlo bole zeléne napraviti. Vej pa, gda nede več slobaudno takše nauve autone na poštijie pošilati, tam eške za duga-duga desetletjta ostanejo stari mašinge. Za nji je leko rešitev takzvani »sintetični bencin«, šteroga rédijo s smetk.

Mi, tū v Evropi dostakrat brodimo, ka smo center svetá in je naša tehnologija edina velána. Indrik po svejti pa je ovak: v Meriki računajo, ka de leta 2035 eške samo polonje autonov na elektriko, na drūgi kontinentaj pa kalkulérajo z eške menje. Evropske fabrike cejlo svojo znanje ponūcajo za tau, ka – po literaj odločitve političarov – samo električno tehnologijo štandérajo. S tejm pa leko dojostanejo za firmami, štere indrik po svejti iškejo drūge zeléne rešitve.

Naše fabrike so svoje kapa-

citete že prejk na električno tehnologijo postavile, nej pa je gvūšno, ka trbej tak naglo slobaud vzeti od bencinski pa dizelski autonov. Če je naš ciu, ka s poštij preminéjo vonječi mašinge, se moremo trūditi,

se spítavamo: ka baude z automobilskim strokovnjakami?

Na Nemškom se 600 gezero delavcov veže na automobilsko industrijo, na Češkom 180 gezero, na Vogrskom pa tō skoro telko. Istina pa je, ka bi

ka bi lüstvo za falejše peneze leko kúpilo zeléno tehnologijo. Če si večina lidi nede mogla privauščiti eden nauvi električni auto, de eške dale s svojim starim bencinskim in dizelskim mašinom pafko. Tak tō, če ma nedo dopistili, ka se nut v varaške centre pripela.

Nej so se pa naraudila samo tehnološka pitanja: v Evropi je 14 miljaunov delovni mejst povezani z automobilskim fabrikami, tau je edna glavna industrija Unije. Moremo znati, ka dosta menje rauk leko vkūpskladé eden električni motor kak pa ednoga bencinskoga, zavolo toga de v prišešnji desetletjaj v nevarnosti trnok dosta služb. Leko

v Dajčlandi nauvi tehnološki časi dosta menjšo nevolu napravili kak v Italiji ali pa v višegrajski rosagaj. Zavolo vsej tej dilem dosta lūdi brodi, ka bi mogla Evropska unija malo bole fleksibilno na tau pitanje gledati. Ništerni visiki političarge so že tanačivali, aj se po leti 2035 eške tō leko rédijo hibridni autonge. Pravijo, ka gda mo se približavali naprejšpisanim datumom, de furt več takši prošenj prišlo, aj malo več cajta dopistijo.

Eške samo te de se zaistino vidlo, ka smo v pravom cajti napravili, ka nej in ka smo že zamidili.

*-dm-
ilustracija:
Szilveszter Bartók*

www.porabje.hu

... DO MADŽARSKE

Kaj menijo Madžari o vojni?

Inštitut Publicus je med 28. februarjem in 3. marcem opravil raziskavo, v kateri je vprašal 800 ljudi o upravičenosti vojne proti Ukrajini. 78 odstotkov vseh vprašanih je reklo, da Rusija ni imela pravice napasti Ukrajino. Še višji je ta odstotek med tistimi, ki sebe štejejo za pristaše opozicije, med temi je 91 odstotkov reklo, da gre za krivično vojno. Pristaši vladnih strank niso tako enotni, med njimi le 64 odstotkov meni, da je ruska ofenziva nepravilna in neupravičena. Anketirane so vprašali tudi o tem, kaj mislijo o usmerjenosti Madžarske v zadnjih desetih letih. 47 odstotkov meni, da se je Madžarska bolj odpirala in povezovala z vzhodom, da je Viktor Orbán vodil Rusiji prijazno zunanjo politiko. S tem mnenjem se strinja 86 odstotkov opozicijcev, 42 odstotkov neopredeljenih volivcev in le 18 odstotkov fidesovcev. O tem, kakšna naj bi bila prihodnja usmerjenost Madžarske, je 49 odstotkov menilo, da se država mora v prvi vrsti povezovati z zahodom, 24 odstotkov misli, da mora biti država odprta tako na zahod kot na vzhod, 11 odstotkov se ne strinja z nobeno zunanjepolitično usmerjenostjo.

Kdo so najbolj pomembne Madžarke?

Revija FORBES je v štirih kategorijah sestavila seznam najbolj pomembnih Madžark, to so: javno življenje, kultura, mediji in podjetništvo. Na področju javnega življenja je prvo mesto zasedla nekdanja ministrica brez listnice, odgovorna za družine, Katalin Novak, ki je bila tudi podpredsednica stranke FIDESZ, trenutno je kandidatka vladnih strank za predsednico države. Na drugem mestu je hčerka Viktorja Orbána, Ráhel Orbán, lastnica d.o.o. Odu Store. Na tretje mesto se je uvrstila Mária Schmidt, generalna direktorica muzeja Hiša terorja, direktorica Inštituta 21. stoletje. Na 4. mestu je ministrica za pravosodje Judit Varga. Prva opozicijka na seznamu je evropska parlamentarna poslanka Klára Dobrev, ki je zasedla peto mesto.

Zidarsko delo je težko delo

Šanji Mešič so se v Andovci naraudili, v Števanovci so gorasli, zdaj pa v Máriaújfaluni živejo. Malar so steli biti, depa itak so se za zidara vönavčili. Delali so v več mejstaj, depa

Šanji Mešič zdaj..

edno malo kučo.«

- *Meli ste sani pa skije?*

»Meli smo, depa nej küplene, litji taše, stere so doma v vesi naredli ezermešterge.«

- *Gda ste zgotauwili šaulo,*

... pa da so sodak bili

najbola radi na tiste čase mislijo nazaj, gda so v Českoslovaški delali. Pa ranč tak vejo pripovedjati iz tisti časov tō, gda so v Kőszegi na brgej sodaško slūžili. Zdaj so že v penziji z ženauv vred, depa časa nejmajo, kak pravijo, delo se pri rama vsigdar najde.

- *Šanji bači, dobro vejn, ka ste se vi v Andovci naraudili?*

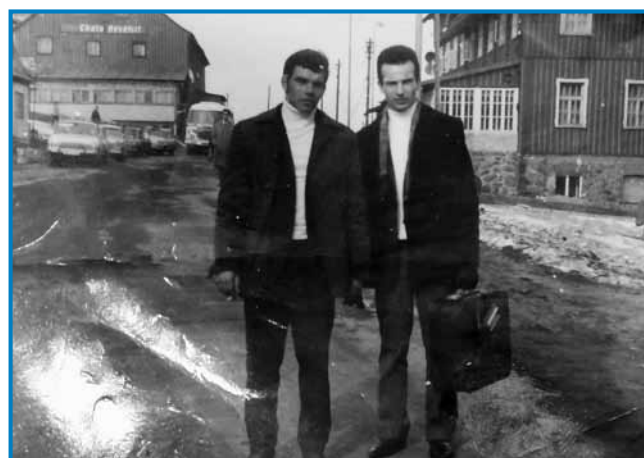
»Dobro vejš, v Andovci sem se naraudo pa dve, tri leta sem tam žejvo. Tam, kak so Djalenkoški doma, niže nij je eden mali ram bijo, tam smo mi laknivali. Te ram je nej naš bejo, mi smo tam v arandi bili. Sledkar so te stariške v Otkovci ram tjojpili pa te tak smo se taspatjivali.«

- *Kelko mlajšov je vas bilau doma?*

»Mi smo trdje bili, dva brata pa ena sestra. Kak mlajši lejpa mlada lejta smo meli doma v Otkovci. Te nas je dosta mlajšov bilau, pri vsakšm rami dva, trdje, po zimaj je cejli brejg puni bejo, gda smo se s senami vozili. Depa te je še bejla zima, novembra je dolaspadno snejg pa cejlak do marciuša, gda je naprejprišo djuk (južni veter), je bejlo bilau. Tašoga reda so starejši vsigdar prajli, ka Mijalina Mejnka djuk pistejla, tau je edna stara baba bejla, stera spodkar pod brgaum je mejla

kama ste šli se tadale včiti?

»Te sem v Sombotel ušo v šaulo, gde sem se za zidara včejjo, depa tau je tak bilau, ka dja sem se najprvin za malara glaso. Gda so nas tam vtjüppisali, ka sto ka baude, eden tau, drügi tisto, name so za zidara goranapisali. Gda sem dja tau vido, sem pravo, ka dja sem se

Zidara z Vogrskoga na nekdešnjem Českoslovaškom

za malara glaso, nej za zidara. Te so mi tau prajli, ka ta več mesta nega, če štjem ostati, te se za zidara moram včiti. Tak sem te zidar grato.«

- *Sledkar vam je nej bilau žau?*

»Nej, mena se je vidlo zidarsko delo tō.«

- *Gda ste zgotauwili, te ste kama šli delat?*

- V Somboteli pri VASÉP-i (gradbeno podjetje) sem delo,

najprvin štiri lejta, depa tak, ka sem cejli tjedem tam bejo, samo v soboto pa v nedelo sem bejo doma. Potejn sem te leta 1966 tak rutjivo k graničarom pa tak sem zopojdo, ka štiri zime sem bejo v Kőszegi cejlak do leta 1969. Depa nej v varaši, na brdjej kak je Írottkő, Keresztkút pa Hörman vretina, na tistom tali.«

- *Vi kak graničarge ste na mejo skrb meli, nej?*

»Zato smo tam bilej, depa v tistom časi je ništje nej sto tam prejk teiti, če stoj proba, te so bola tam niže prejkšli kak je ves Bozsok. Tak ka na tisti velki brgaj smo samo mi sodacke bilej, vejš, tjelko gob je tam raslo, spoj dosta. Gda smo v slūžbi bilej, smo čas meli gobe brat, gda smo nazajšli v lakta-njo, te smo tadali tjojari, steri je nam napravo, tak ka dobro smo žejvali. Ovak pa vsakši tjedem dvakrat smo se leko v varaš v Kőszeg pelali, tisti, steri je emo pejnaze pa je sto zaprajti. Z motorom so te dola odpelali, malo si kaj spejo pa te so te na-

zaj parpelali.«

- *Tam med brgami so velke zime bile, nej?*

»Še kakšne zime so bile! Tak smo odli vō na brejg, ka na čizme smo dereze (hágóvas) meli gorapotejgnjeno, ovak bi en stopaj nej mogo naprajti.«

- *Ka ste delali, gda ste dolazaslūžili sodačko?*

»VASÉP je ranč te začno v Varaši Hármashatár (gostilna Tromejnik) pa bauto Őrségi

zidati, tak ka te sem se prejšo delat. Leta 1970 sem nazajjšo v Sombotel pa te za par mejsecov so nas začnili nagačavati, aj demo na Českoslovaško delat. Tak smo se te trdje zgučali pa glasili pa smo šli od Prage

Med tekomi s padaši

osemdeset kilometrov delat, v kraj Pardovice.«

- *S tisti časov sem vido črno-bejle kejpe, kak telovadite.*

»Mi smo tam dosta špilali nogomet, skijali smo se, zato ka tam smo mi 1800 mejterov visiko bilej, pa če sem čas emo pa volau, te sem še bejžo tō. Dja sem vedo skijati, zato ka gda sem sodak bejo, te sem se navčo. Tašo smo največkrat tašoga reda delali, gda so kakšni svetki bilej pa smo tam ostali, nej smo šli domau.«

- *Šor ste tū gvūšno koštavali?*

»Koštavali smo ga redno, zato ka dober bejo, depa te je še tak bilau, ka si ga v büfena leko tjojpjo, te gda si klobasi ali krōj tjojpjo. Gda si delo, v tistom časi mirno si leko ednoga ali dva šora spijo, ništje ti je nej pravo, ka nej slobaudno.«

- *Vi ste srečo meli, zato ka ste dosta razmili, vedli ste se pogučavati z njimi, zato ka ste vi znali slovenski.*

»Že sprvoga sem je razmo, depa po tri mejsecaj sem že tak gučo z njimi kak zdaj parpovejdava. Dostakrat so prišli k mena, če je kaj tolmačiti trbelo drüгим.«

- *Kakšni so bilej domanji delavci?*

»Nišo problemo smo nej meli

z njimi, depa sprvoga zato so nam par tanačov dali, kak aj delamo. Prvo je tau bilau, ka mi, kak pri nas šega bila, z majtrom smo red namazali pa smo drüdi red na tau gorasklali. Gnauk samo stari zidar,

steri je nas audalič gleda, pravi nam: „Šanji, kruci so zastrirali stenau“. Sprvoga sem nej vedo, zaka tau pravi. Sledkar sem že vedo, kak je stejna bejla, prejk se je vidlo, zato ka cügeu nej samo spodkar, na okrajma tō trbej namazati. Tau so tō prajli, aj pomalek delamo pa lopau, zato ka niše sile nega. Mi smo mladi bili, smo skakali pa dosta smo en den naprajli, depa kak so prajli, tau nej nam pa nej njim nede dobro, če več napravimo, kak je norma.«

- *Kama ste šli delat, gda ste domau prišli?*

»V KTSZ sem ušo delat, gde sem več deset lejta austro, proto konca pred penzijov, te pa v špitale sem ušo, gde sem kak zidar pa kak hišnik delo. Vsevtjüper sem 44 lejta delo kak zidar, sprvoga - pred 15 lejti, gda sem v penzijo prišo - sem še malo delo, zdaj že ne delam, samo te, če je velka sila. Dojšlo je, zato ka zidarsko delo je žmetno delo.«

- *Vejn, ka vsigdar pomalek nika štibrate, ka mate gnes za delo?*

»Gnes velko pa aklavo delo mam, mesau kadim.«
(Kej na 1. strani: Ka se pa nama snejg pa mraz šté?)

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

PRIPOVEJSTI O SLOVENSKI KRAJINAJ

Na vandranji po slovenski krajinaj prejk nej samo ene vode moramo stauptiti, ka ta pridemo, kama smo se napautili. Eške dobro, ka je človek že davnik nazaj maust vönajšo. Pa če iz Porabja v Maribor demo, prejk reke Mure pa eške bole vekše reke Drave trbej iti, ka do velki brgaw se pride. Njivo menje je vsem poznano.

Pohorje

V dvej krajini sega, s Štajerske se na Koroško potegne. Je 50 km dolgo pa 20 km šörko. Na enom njegovom kraji vcejlak skrak njega Drava teče. Zvün Slovenije je najbolje po smučanji, po Zlati lisici poznano. Depa Pohorje je dosta več kak samo snej

Orlov je indasveja dosta po nebi lejtal. Gnes toga velkoga ftiča bole na rejdko leko vidimo kak njegvo žlato djastrega, steri je tö v naši krajini doma. Orel (sas) za krala ftičov vala. V Sloveniji zvejkšoga planinski orel živé, na Pohorji pa se ribdji orel (halászsas) tö leko najde. Depa té orel se vsikšo leto es pa ta seli, gnako, kak tau štrki delajo

pa smučanje, Pohorje je ena velka legenda.

Gda po brgaj pa dolaj Pohorja človek ojdí, njemi od stari časov pripovejdajo. Eno takšo menje je Ribnica. Tau je vekša ves, njeno menje vse povej, ribe so tiste, ka so njoj menje dale. Lidge so se že davnik skrak jezera nasečili, v sterom je inda zavolé rib plavalo. Če malo ovak povejmo, zavole gestija so v vodej meli. Od Ribnice nam dokumenti oprvin leta 1266 pripovejdajo, depa arheologija nam guči, ka so lidge že bole prva tam ribe lovili. Više vesi je brejg, steri tö staro menje ma, Zgornja Orlica se zove. Orlica je velki ftič, najvejši ftič, steri v Evropi živé. Brejg žensko menje ma, ovak se ftiči orel pravi.

Gda tadale po Pohorji demo rejsan leko eške kakšo drugo menje najdemo, stero nam pripvejda, ka vse si človek leko vözbrodí. Lačna gora je eno takšo menje, od steroga si vsefele človek leko brodi. Legenda pa nam pravi, ka je človek tak dolgo ta gor ojdó, ka je lačen biu,

Inda so lidge vörvali, ka povodni mauž najbolje za istino v Dravi živé. Gnes parpovejsti nam od toga gučijo. Z njimi tadale živé

dokejč je na vrii prišo. Žedne gore na Pohorji dun ne poznajo, na njem zavolé vode teče pa stodji tö. Najvekša voda pod Pohorjem pa je reka Drava, druga najdukša reka v Sloveniji. Po njoj so že od inda lejs do varašov spravlali. Drava njim je kak

ena velka poštija bila. Na Pohorji so drevdja poderali, ga po drčaj do Drave doj škali pa po njej tadale, kama je trbelo. Najprva se pri drči stavimo, od nje neka več povejmo. Drče je človek naredo tak, ka so po brejgi doj do vode leko lejs pripelali. Zaprav, lejs se je doj po brejgi škaliu, se je spoškalo. Drče so tö več kilomejtrov duge bile. Je pa najbaukše bilau, če je skrak drče kakšen potok teko. Tak so drčo leko namakali, ka je po mokroj zemlej lejs leko bole brz do Drave prišo. Tam pa so ga že splavarge ali flosarge čakali. Od reke Drave bi leko na dolgo pa šörko pripovejdali, od njeni legendaj ranč tak. Gvüšno pa, ka od povodnoga moža ne smejmo, ka bi

vode bili. Leko bi prajli, ka je red delo. Lidge, steri so skrak vode pa od nje živeli,

Na Pohorji zavole potokov, vretin pa jezer geste. Slap Šumik sam od sebe pripoveda, njegvo menje nam guči, zakoj se tak zove. Voda na velke šumače, una šumi. Nej trbej kaj dosta brodití, zakoj njemi lidge Šumik pravijo

so ga trno poštvivali. Gda so ribe v njoj lovili, so tau nej smeli peravno delati. Nigdar nejso smeli več rib

Indavsejta je na Dravi telko splavov bilau, ka se je vode pod njimi nej vidlo. Gnes je tomi več nej tak, je samo eške atrakcija za turistiše. Depa za pohorske lidi je tau dober služ biu. Kak na stari fotografiji leko vidimo, so lejs v eno velko konstrukcijo vkiuper zvezali. Gda so v Maribor ali eške kama bole daleč prišli, so ga raznok sklali. Gda so na Dravi hidrocentrale naprajli, je tau preminaulo.

zgrabiti, samo telko, kelko njin je trbelo. Če je nej tak bilau, jim je povodni mauž mreže raznok strgo, kakšoga v vodau potegno, nigdar več ga niške nej vido. Z njim so mlajše postrašivali, aj skrak Drave ne ojdijo, ka leko steroga zgrabi pa ga

vtopi. Ženske, stere so v Dravi gvant prale, so tö nebesko skrb mogle meti. Pri tom svojom deli so vsigdar lepau popejvati mogle. Tak so povodnoga moža mirile, un ji je poslušó, nika lagvoga njemi je nej na pamet prišlo. Kak je té stvar vögledo? Ja, kak so si ga lidge vözbrodili. Gvüšno, ka je stari biu, duga keca se je za njim vlejkla, kaužo je kak ribe emo, v vodeno travo je odeti biu. Té naš iz Drave pa je nej vcejlak sam v vodej živo. Un je svoje vile (tündérek) emo, s sterimi je živo. Tau so mlade ženske bile, stere so po nesreči v Dravo spadnole, un pa ji je za svoje vzeu. Tak so z njim tadale živele, depa nigdar več so iz vode nej nazaj priše.

Najvekši varaš skrak Pohorja je Maribor, na dvej bregaj Drave leži. Un tö svoje pripovejsti, svoje legende ma. Od njega mo drugauč pripovejdali. Zagnauk samo tau povejmo,

ka Maribora bi spoj nej bilau, če bi povodni mauž tak škeu naprajti. Njegva dobra vola je dopistila, ka so ga lidge skrak njegve Drave naprajli.

Miki Roš

Sluke: svetovni splet

Eške gnauk o varaškem fašenki

Kusta repa, dugi len, fašenek je cejli den!

Društvo porabskih slovenskih upokojencev je na fašensko nedelo držalo v Monoštri v Slovenskom daumi veseli fašenski zadvečerek. Na prireditve je dosta lidi vküperprišlo. Pozvani gosti in penzionisti so bili v tra-

so bili mladi folkloristi iz Sakalauvec, steri so se veselo vrteli na asfalti. Igrala je skupina z Goričkoga Sto ma čas.

Med kulturnim programom se je vsigda nika godilo. Čaralice so namazale obraze gostov, naj

pogostili smo goste pa člane našoga društva. Večerja nam je pasala, kroflinge pa eške bole. Muzikanti so flajсно igrali, mi smo pa dosta plesali. Igrali so Duo Klas, skupina Sto ma čas, vcüj sta pa popejvala člana Porabskega tria (*Marijana Fodor* pa *Ferenc Sütö*).

Veseli smo bili, ka so na fašenski zadvečerek prišli gostje, med njimi naša zagovornica v Parlamenti *Erika Köleš Kiss* pa generalna konzulka *Metka Lajnšček*. Program je s pejnezi pomagao Urad Vlade R Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Hvala njim.

Vsevküp nas je bilau 95 lidi, 65 članov našoga društva, drugi so pa bili naši gostje pa nastopajoči.

Te fašenek je malo ovakši biu, kak smo ji meli dotegamau. Baukše bi bilau, če bi več lidam leko pokazali porabske fašenske šege, če bi leko z Varašan-

Čaralice so plesale kauli odnjja

dicionalnih pa modernih maskaj pa laflinaj. Zavolo pandemie covida so letos nej šli tavö v center Varaša, pred hotelom Lipa so meli fašensko povorko, stera se je pod vodstvom maloga biraufa napautila na parkirni plac pri Lipi. Naglas je bovnjaro pa vsakšomi je na znanje dau, ka je fašenska nedela gé: »Dosta nas je vküpprišlo, aj se dobro čütimo, dosta plešemo, gejmö, pigémo pa norijo delamo!«

Po porabski tradiciji sta najnaprej üšla Fašenek pa Lenka, steriva sta plesala za bogato pauv: za kusto repo pa za dugi len. V povorki smo vidli čaralice, čalejre, ciganjice, stare püklave babe, apatice, medicinske sestre, ništrni so nutpokazali stare meštrije. Mali birauv je vöoznau, ka več samo dva dni trpi fašenek, potistim pride post, te več nej slobaudno gé plesati pa norije delati. Zdaj aj si drvene nogé gibamo, naj djufkamo pa tazaženemo zimau!

Potistim se je na parkirišči pri Slovenskom daumi začno kulturni program. Nastopili so naši upokojenci pa pozvani skupini. Folklorna skupina upokojenk je lepau plesala, ljudski pevci Rozmarin so vsele naute spejvali. Naši gostje

lejpi pa mladi ostanejo, apatice so flajсно molile, ciganjice so karte metale, medicinska sestra je zvižgalivala goste,

Ples pred Lipov

njim pulzuš zmejrila, Fašenek pa Lenka sta plesala z vsejmi, steri so se dali nagučati. Trnok korazno je bilau. Mrzel söverni veter je pijo, zatok se je mujs bilau gibati. Iстина, ka sta nas segrejvala čaj pa küjano vino tö. Toplo piti nam je dobro spadnilo. Mali ogenj smo tö zakürili, čaralice so dugo plesale kauli ognja, aj tazaženajo zimau. Pomagala sta Fašenek pa Lenka tö. Na slejdnje smo eške vsi gnauk zaplesali pred restavracijov, etak smo slobaud vzeli od zime.

V restavraciji se je začno ples,

ci vküper plesali, se radüvali. Vüпам, ka kleta pa tak bau kak v preminešnji lejtaj.

Mi, člani društva, smo radi, ka smo znauva leko vküperprišli, se nutnaravnali (našemili), norije delali in s tejm gordržali tradicije. Dosta smo se pogučavali, vej pa zavolo covida se bole redko srečamo. In tau nam trno fali. Fajn je bilau, vsakšomi hvala, steri se je trüdo, aj se mi dobro mamö.

(Kejp na 1. strani: Fašenek pa Lenka s čaralicami.)

Margit Čuk

članica društva penzionistov

Živeti s sladkorno boleznijo

Diabetes ali sladkorni beteg je eden najbolje gaustih presnovnih boleznij na svejti, steri zavolo svojih zapletov (szövödmény) poslabša življenjsko kvaliteto betežnika.

Na svejti vsakši 11. človek ma diabetes pa trno dosta lidi ranč ne vej, ka ma te beteg. Na Vogrskom prejk milijau ljudi ma cukerni beteg pa vsakšo leto ji več geste.

Ka je nekak sladkorni betežnik, se pravi, če ma na prazen želaudc zmejrilo več cukra kak 7mmol/l.

Dva tipa cukerni betegov poznamo, k prvomi tipi (I. tipusü) cujsliši 10 procentov betežnikov, k II. tipi (II. tipusü) pa 90 procentov. Tip I. mladi pa mlajši dobijo, oni samo z inzulinom leko živejo. Tip II bole starejši dobijo – po 45. pa 50. lejtaj – oni leko dobijo tablejte ali inzulin.

Kak morajo živeti cukerni betežniki, aj se njim cuker ne zdigne više kak 7 mmol/l? Morajo na den večkrat gesti, od 5 do 7-krat menjše porcije. Fontoško je tau, ka naj takšno hrano gejo, v steroy je malo ogljikovih hidtarov (szénhidrát), če neškejo tüčni gratati, naj gejo nizkokalorično gesti. Hrana mora biti bogata z beljakoviniami, vitamini pa minerali (ászványi anyagok).

Steri inzulin dobiva, pau vöre prva, kak si ga notda, mora gesti. Tau mora sigurno (strogo) notdržati, ovak naleki gorstaupi hypoglikemija. Nej slobaudno piti sladke pijače, kak so kola, sladki sok, nej gesti sladko sadje, medü, posüšene slive, fige, datelje. Namesto cukra naj nücajo umetno sladilo. Slobaudno je gesti, dapa nej dosta pa nej nagnauk, rižo, krumpline, krü, küjano pa pečano testau, stročji fižol (zöldbab) pa gospöcke tikvi. Leko gejo dosti mesa, sira, kefira, jogurta, ščipk pa djajec. Aj gejo dosta sada pa zelenjave, steri majo malo ogljikovih hidratov (szénhidrát).

Tau so: solata, kapüsta, karfiol, brokoli, aubrike, prpau, itd. Ranč tak leko gejo kisele djabke, kivi, pomelo, grapefruit.

Padar ali dietetik vözračuna, kelko ogljikovih hidratov leko pogejmö eden den. Tau je od 150 do 280 gr ogljikovih hidratov, razdeljeni na pet-šest obrokov na den.

Če škemo dugo »zdрави« ostati, moramo notdržati dieto in se dosta gibati.

Cukerni beteg je tiha bolezen, ne boli, začne se brez simptomov. Lidgé samo tau napamet vzemejo, ka so bola žedni, več pigéjo, dosta ojdijo cükat. Gestejo, steri par kil dolpistijo, nji kauža srbi, süja grata, dapa ne mislijo, ka diabetes majo. Tau so simptomi cukernoga betega na začetki, če je vpamet vzemete, se pazite. Zato trbej večkrat krvni cuker mejriti.

Če se ne brigamo z betegom, kasnej že dostafele posledic leko pride. Kak neuropatija, roké, nogé drvene gratajo, nemajo več moči. Retinopatija pomeni, ka se nam slabše vid, leko slejpi gratajo. Gor leko staupijo: hipertenzija, embolija, infarkt, müši ali kančecke (ledvice) se leko pošködujejo. Na nogaj rane gratajo, stere se težko ozdravijo.

Cukerni beteg je nevaren beteg gé. Dapa z vrastvom (tablete ali inzulin), dieto pa telesno aktivnostjo ranč tak leko žive kak drugi človek.

Pazite na sebé! Če vpamet vzemete simptome, nika ne čakajte, poiščite doktora!

Margit Čuk

**SPORED SLOVENSkih
TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV**
**OD 18. MARCA
DO 24. MARCA**
PETEK, 18.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Ugriznimo znanost, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma, izobraževalni program, 11:10 Vem! 11:40 TV-izložba, 12:00 Tarča, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Pacifiški losos, rdeča riba, dokumentarni program, 14:25 Prislunhimo tišini, 14:40 TV-izložba, 15:00 Mostovi - Hidak, 15:45 Osvežilna fronta, 16:10 Slovar spolne vzgoje, izobraževalni program, 16:20 Infodrom, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ah, ta leta! 17:50 Družina Jazbecjak, risanka, 18:00 Šef doma, izobraževalni program, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 V petek zvečer, 21:25 Na lepše, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Kinoteka: Lonec za milijon zlatnikov, 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

PETEK, 18.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 8:45 Videotrak, 10:00 Dobro jutro, 11:55 Alpsko smučanje: Ekipna tekma, svetovni pokal, 14:20 O živalih in ljudeh, 14:45 Na vrtu, 15:40 Biatlon (M): Sprint, svetovni pokal, 17:10 Nordijsko smučanje: Smučarski poleti, kvalifikacije, svetovni pokal, 18:15 Atletika: Svetovno dvoransko prvenstvo, 21:05 Loganovi srečneži, 23:10 Houston, imamo problem! 0:45 Videonoč

SOBOTA, 19.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Otroški program, 10:20 Infodrom, 10:35 Skoraj nikoli: Pekoče perutničke, nanizanka, 11:05 Kapucar, nanizanka, 11:25 TV-izložba, 11:45 Ah, ta leta! Brezčasna glasba, 12:15 Duhovni utrip, 12:30 Ozare, 12:35 NaGlas! 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 O živalih in ljudeh, 13:50 TV-izložba, 14:10 Podjetno naprej: V.P.C., tiskarstvo, 14:40 Prislunhimo tišini, 15:00 Ekipa Bled, 15:30 Rojaki, dokumentarni program, 16:00 Ambienti, 16:30 Na vrtu, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Luka in Lučka, risanka, 17:30 Sobotno popoldne, 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Joker, 20:55 Kaj dogaja? 21:30 Vigil, 22:40 Poročila, Šport, Vreme, 23:10 Oskarjevci: Birdman ali nepričakovana odlika nevednosti, 1:15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:40 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:30 Napovedujemo

SOBOTA, 19.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 6:30 Pričevalci: Magda Rodman, 8:55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 1. vožnja, 10:25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 11:10 Avtomobilnost, 11:55 Alpsko smučanje - svetovni pokal: veleslalom (M), 2. vožnja, 12:40 Deskanje na snegu - svetovni pokal: paralelni slalom, 13:25 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 14:10 Deskanje na snegu: Paralelni slalom, svetovni pokal, 14:55 Biatlon (M): Zasedovalna tekma, svetovni pokal, 15:55 Nordijsko smučanje: Smučarski poleti, svetovni pokal, 18:00 Atletika: Svetovno dvoransko prvenstvo, 21:30 Utrip, 21:45 Zrcalo tedna, 22:10 Sting - svoboden človek, dokumentarni program, 23:15 Let 25, koncert skupine Big Foot Mama, 1:40 Videonoč

NEDELJA, 20.03.2022, I. spored TVS

7:00 Otroški program, 10:55 TV-izložba, 11:20 Ozare, 11:25 Obzorja duha, 12:00 Ljudje in zemlja, izobraževalni program, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 V petek zvečer, 15:00 Pravljice za Emo, film, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Bacek Jon,

risanka, 17:30 Nedeljsko popoldne, 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 V imenu ljudstva, 21:10 Intervju, 22:00 Poročila, Šport, Vreme, 22:30 Skok, 0:00 Janez Dovč & Sounds of Slovenia: Kabinetni ljudje, 0:05 Operne arije: Baritonist Marko Kobal, 0:30 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:55 Dnevnik, 1:15 Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:45 Napovedujemo

NEDELJA, 20.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 7:00 Duhovni utrip, 7:15 Glasbena matineja: Dotik t-rajanja - Prazniki pomladi: Folklorna skupina Tine Rožanc, 7:45 Po Sredozemlju s Simonom Reevom, 8:55 Alpsko smučanje (Ž): Veleslalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 9:45 Ugriznimo znanost, 10:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 1. vožnja, svetovni pokal, 11:10 Deskanje na snegu: Tekma mešanih dvojic, svetovni pokal, 12:10 Alpsko smučanje (Ž): Veleslalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 12:45 Ambienti, 13:25 Alpsko smučanje (M): Slalom, 2. vožnja, svetovni pokal, 14:20 Rokomet (M): Slovenija - Italija, kvalifikacije za SP 2023, 16:00 Nordijsko smučanje: Smučarski poleti, svetovni pokal, 17:50 Atletika: Svetovno dvoransko prvenstvo, 20:05 Žrebanje Lota, 20:15 Arena, 21:15 Avstralija v barvah: Priseljevanje ali nazadovanje, 22:10 Oskarjevci: Velika poteza, 0:20 Nedeljsko popoldne, 1:50 Videonoč

PONEDELJEK, 21.03.2022, I. spored TVS

6:20 Zrcalo tedna, Utrip, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Obzorja duha, 10:40 TV-izložba, 10:55 Šef doma: Odpuljena svinjina, 11:15 TV-izložba, 11:30 Vem! 12:00 Intervju, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Izumi, ki so spremenili svet: Robot, dokumentarni program, 14:25 TV-izložba, 14:40 S-prehodi, 15:10 Dober dan, Koroška, 15:45 Otroški program, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Podjetno naprej: Posestvo Saksida, turizem z vinarstvom, 17:50 Kuhar Štef, risanka, 18:05 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tednik, 21:00 Studio City, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Umetnost igre, 23:15 Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao (E. Shao: Vtisi o Hanih), 23:50 Eva - Nina Kozmus, Simfonični orkester RTV Slovenija in En Shao (Carl Nielsen: Koncert za flavto in orkester), 0:25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:50 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:40 Napovedujemo

PONEDELJEK, 21.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:10 Videotrak, 12:20 Dobro jutro, 14:55 Prislunhimo tišini, 15:30 Na lepše, 16:15 Ljudje in zemlja, 17:30 Sobotno popoldne, 19:00 Urbana divjina: Prebivalci, 20:00 Po Rusiji s Simonom Reevom, dokumentarni program, 21:05 Dediščina Evrope: Ridley Road, 22:20 Podjetno naprej, 22:50 Naša demokracija, 23:55 Videonoč

TOREK, 22.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Umetnost igre, 10:35 TV-izložba, 10:50 Šef doma, 11:10 TV-izložba, 11:25 Vem! 11:55 Tednik, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Prvinska preizkušnja: Peru, 14:15 TV-izložba, 14:30 Duhovni utrip, 14:45 TV-izložba, 15:00 Kanape/Kanapé, 15:35 Nezmotljivi detektivi, 15:50 Skoraj nikoli, 16:20 Kapucar, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Slovenski magazin, 17:50 Tib in Tamtam, risanka, 18:00 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Kukavici, 21:00 Varuhi demokracije, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Pričevalci:

Antonija Marija Kofol, 0:45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:05 Napovedujemo

TOREK, 22.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 11:15 Videotrak, 12:30 Dobro jutro, 15:20 Avtomobilnost, 16:10 Kameleoni - Beatlesi nekdanje Jugoslavije, dokumentarni program, 17:20 Joker, kviz, 18:20 Kaj dogaja? 18:55 Urbana divjina: Obiskovalci, 20:00 Dokumentarna oddaja, 20:55 Dnevnik Diane Budisavljević, 22:30 NaGlas! 22:55 Film, 0:35 Videonoč

SREDA, 23.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Slovenski magazin, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma, 11:05 Vem! 11:40 TV-izložba, 11:55 Studio City, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Prvinska preizkušnja: Japonska - skupina Kodo, dokumentarni program, 14:15 Osmi dan, 14:50 Rojaki, 15:20 Mostovi - Hidak, 15:50 Male sive celice, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Kako je v naši domovini biti mlad, dokumentarni program, 17:50 Bela in Sebastijan, risanka, 18:05 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Film tedna: Navzkrižja, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Profil, 23:30 Kako je v naši domovini biti mlad, 0:05 Dnevnik Slovencev v Italiji, 0:30 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 1:20 Napovedujemo

SREDA, 23.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:45 Videotrak, 10:40 Dobro jutro, 13:30 Kanape - Kanapé, 14:20 Na lepše, 15:05 Festival Godibodi 2020: Sandra Erpe z zasedbo, 15:45 Pomladna sonata: Ludwig van Beethoven (Vesna Velušček in Klemen Golner), 16:30 Ambienti, 17:20 Nedeljsko popoldne, 18:50 Urbana divjina: Izobčenci, dokumentarni program, 19:50 Žrebanje Lota, 20:05 Nova evropska pesmarica - Ponovno skupaj, 21:05 Neboa: Divji ponedeljek, 22:20 Vzorno vedenje, 23:55 Videonoč

ČETRTEK, 24.03.2022, I. spored TVS

6:25 Odmevi, 7:00 Dobro jutro, Poročila, 10:05 Kako je v naši domovini biti mlad, dokumentarni program, 10:30 TV-izložba, 10:45 Šef doma, 11:10 Vem! 11:40 TV-izložba, 12:00 Arena, 13:00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13:25 Prvinska preizkušnja: Argentina, dokumentarni program, 14:15 TV-izložba, 14:35 Slovenski utrinki, 15:00 Pod drobnogledom - Nagyító alatt, 15:30 TV-izložba, 15:50 Sobotni krompir, 16:35 TV-izložba, 17:00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17:20 Ugriznimo znanost, 17:50 Reaktivčki, risanka, 18:00 Šef doma, 18:25 Vem! 19:00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 20:00 Tarča, 20:55 Raj - neukročeni planet: Galapaški otoki - začarano otočje, dokumentarni program, 22:00 Odmevi, Šport, 22:40 Osmi dan, 23:15 Dediščina Evrope: Ridley Road, 0:30 Ugriznimo znanost, 0:55 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1:20 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Kultura, Vreme, 2:10 Napovedujemo

ČETRTEK, 24.03.2022, II. spored TVS

6:00 Napovedujemo, 9:10 Videotrak, 10:30 Šport, 13:00 Dobro jutro, 15:30 Profil: Nataša Konc Lorenzutti, 16:30 Strast do letenja, 17:35 V petek zvečer, 19:05 Ladja, ki je spremenila svet, dokumentarni program, 20:05 Film, 21:40 Avtomobilnost, 22:15 Ambienti, 22:45 Ob 330. obletnici rojstva Giuseppeja Tartinija: G. Tartini - M. Šparemblek: Vražji trilček, 22:50 Mednarodni koncert baletnih zvezd, 23:55 Slovenska jazz scena: James Carter Organ Trio, 0:45 Videonoč

VABILO

Zveza Slovencev na Madžarskem
vas vljudno vabi na
FORUM
parlamentarne zagovornice Slovencev
Erike Köleš Kiss,
ki bo v **četrtek, 24. marca 2022,**
ob 15. uri
v Slovenskem domu v Monoštru.
Vljudno vabljeni!

Zveza Slovencev na Madžarskem
Magyarországi Szlovének Szövetsége

VLJUDNOSTNI OBISK

Slovenska zagovornica v madžarskem parlamentu Erika Köleš Kiss je bila 8. marca 2022 na vljudnostnem obisku pri varuhinji narodnostnih pravic dr. Erzsébet Sándor Szalay, ki jo je seznanila z aktualnimi zadevami slovenske skupnosti. Med drugim je govorila o tistih projektih, ki se izvajajo v okviru Gospodarskega razvojnega programa Slovenskega Porabja in o Slovensko-madžarskem skupnem skladu. Veliko govora je bilo tudi o tistih investicijah in obnavah, ki so se med letoma 2018 in 2022 izvedle z denarno pomočjo madžarske vlade.

Dosedanja zagovornica, ki je na prvem mestu slovenske liste na letošnjih volitvah, je orisala tudi načrte, ki bi jih želela v naslednjem mandatu uresničiti v interesu slovenske skupnosti. Sogovornici sta se pogovarjali tudi o narodnostnem vidiku letošnjih državnozbornih volitev.

F. Sütő

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobotica; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika vlade, oddelek za narodnosti,
Zveza Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS
za Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

Forum na Dolnjem Seniku

Slovenska zagovornica Erika Köleš Kiss si podobno kot prejšnja leta tudi letos prizadeva, da bi se osebno srečala z volivci slovenske narodnosti. Osebna srečanja omogoča tudi pozitivna epidemiološka slika in s tem sproščanje omejitev.

Prvi letošnji forum je bil na Dolnjem Seniku, kjer je navzoče informirala o svojem delu in o dosežkih v prejšnjem 4-letnem

mandatu. Kot prva na listi Državne slovenske samouprave na letošnjih volitvah je nanizala tudi svoj program za naslednji mandat med letoma 2022 in 2026. Na pogovoru je pozvala volivce k registraciji v volilni imenik, obenem je opozorila na popis prebivalstva, ki bo potekal jeseni 2022 in na katerem bo zelo pomembno, da se naši ljudje priznavajo kot Slovenci.

Pisarna slovenske zagovornice se zahvaljuje vsem, ki so se foruma udeležili, posebej predsednici dolnjesejniške slovenske samouprave za organiziranje srečanja.

F. Sütő

SLOVENC.HU

ZVEZA SLOVENCEV NA MADŽARSKEM
MAGYARORSZÁGI SZLOVÉNEK SZÖVETSÉGE